

# SCENARIUSZ DOTYCZĄCY BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO



Tytuł / temat  
lekcji

**KRYZYS I BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE –  
w poszukiwaniu przyczyn i skutków**

Czas trwania  
lekcji

**45 minut**

Krótki opis  
scenariusza

Praca z tekstem w poszukiwaniu przyczyn i skutków kryzysu żywnościowego. Proponowany tekst komiksu w przystępny sposób pokazuje różne obszary problemu, dzięki czemu podczas jednej lekcji uczennice i uczniowie poznają dwa ważne terminy: kryzys i bezpieczeństwo żywnościowe.

Poziom  
edukacyjny

**IV poziom edukacyjny**

Obszar  
tematyczny

- |                                       |                                       |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| a. <u>Zrównoważony rozwój</u>         | g. Zmiany klimatyczne                 |
| b. Prawa człowieka                    | h. Konflikty                          |
| c. <u>Odpowiedzialna konsumpcja</u>   | i. Edukacja międzykulturowa           |
| d. <u>Współzależności gospodarcze</u> | j. Migracje / uchodźcy                |
| e. Milenijne Cele Rozwoju             | k. Gender                             |
| f. <u>Zasoby naturalne</u>            | l. <u>Cele Zrównoważonego Rozwoju</u> |

**Przedmiot**

- |                                |                                   |
|--------------------------------|-----------------------------------|
| a. Nauczanie zintegrowane      | l. Fizyka                         |
| b. WOS                         | m. Historia i społeczeństwo       |
| c. Historia                    | n. Język polski                   |
| d. <u>Geografia</u>            | o. Zajęcia techniczne             |
| e. Przyroda                    | p. Plastyka                       |
| f. Biologia                    | q. Edukacja społeczna             |
| g. Matematyka                  | r. Informatyka                    |
| h. Zajęcia z wychowawcą        | s. Język angielski                |
| i. Podstawy przedsiębiorczości | t. Edukacja przyrodnicza          |
| j. Etyka                       | u. Wychowanie do życia w rodzinie |
| k. Chemia                      |                                   |

## Cele lekcji

### Po lekcji uczeń/uczennica:

- zrozumie znaczenie słów kryzys i bezpieczeństwo w kontekście systemu żywnościowego
- pozna wybrane przyczyny i skutki kryzysu żywnościowego
- dowie się czym są Cele Zrównoważonego Rozwoju i że jeden z nich dotyczy bezpieczeństwa żywnościowego dla całego świata

## Pytanie kluczowe

### Jakie są przyczyny i skutki kryzysu żywnościowego?



## Związek z podstawą programową:

### GEOGRAFIA IV ETAP EDUKACYJNY (ZAKRES PODSTAWOWY)

#### 2. Zróżnicowanie gospodarcze świata. Uczeń:

2. 4. wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie (uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczne i polityczne, mechanizmy wpływające na nierównomierny rozdział żywności w skali globalnej)
3. **Relacja człowiek - środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój. Uczeń:**
  3. 3. rozróżnia przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu (ocieplenia globalnego) i ocenia rozwiązania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegające temu zjawisku;
  3. 4. wykazuje na przykładach, że zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejętne zabiegi agrotechniczne powodują w wielu częściach świata degradację gleb, co w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji żywności, a w niektórych regionach świata do głodu i ubóstwa;

### (ZAKRES ROZSZERZONY)

#### 9. Działalność gospodarcza na świecie. Uczeń:

9. 2. wykazuje zależności między rodzajami produkcji rolnej a warunkami naturalnymi i rozmieszczeniem ludności oraz charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie;
9. 3 wskazuje problemy związane z upowszechnianiem się roślin uprawnych zmodyfikowanych genetycznie i wskazuje rejony ich upraw;
9. 4. porównuje i uzasadnia strukturę spożycia żywności w państwach wysoko i słabo rozwiniętych;

<b>Metody i formy pracy:</b>	burza mózgów, praca z tekstem, mini-wykład.
<b>Materiały dydaktyczne:</b>	tablica, egzemplarze komiksu lub wydrukowane kartki z fragmentami (strony 11 - 17, 34), kartki i kolorowe flamastry/markery/pisaki, ikona Drugiego Celu Zrównoważonego Rozwoju.
<b>Przebieg lekcji:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przedstaw uczniom i uczniom cele lekcji i upewnij się, że są one dla nich zrozumiałe. <b>(3 min.)</b></li> <li>2. Zaczniij od zaproponowania burzy mózgów dotyczącej słów „<b>bezpieczeństwo</b>” i „<b>kryzys</b>”. Po rundzie pierwszych skojarzeń poproś o skupienie się na temacie jedzenia (nadmiaru, głodu, jakości, ilości).  <b>Pytania pomocnicze (12 min.):</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Czy kryzys jest wtedy, kiedy brakuje czekolady albo cukru czy wtedy, kiedy nie ma nic do jedzenia?</li> <li>• Jakie zapasy jedzenia są nam potrzebne, żeby czuć się bezpiecznie?</li> <li>• Czy kryzys jest wtedy, kiedy nie ma jedzenia w sklepach czy wtedy, kiedy nie ma upraw?</li> </ul> </li> <li>3. Podziel klasę na dwie grupy.  <b>Grupa pierwsza</b> otrzymuje fragment z rozdziału 4 <b>#zjeśćbogatych</b> (s. 34) komiksu „<b>#kryzysżywnościowy</b>”. Zadaniem tej grupy jest przedstawienie konsekwencji/skutków kryzysu żywnościowego w postaci graficznej, np. wykresu/mapy na dużej kartce papieru.  <b>Grupa druga</b> otrzymuje do przeczytania rozdział 1: <b>#chaosklimatyczny</b> (s. 11-17) komiksu „<b>#kryzysżywnościowy</b>” i ma za zadanie przedstawić przyczyny kryzysu żywnościowego na podstawie tego fragmentu. Poproś każdą z grup o prezentację wyników swojej analizy. Przeanalizujcie wyniki prac również pod kątem odróżniania przyczyn i skutków w procesie. Zastanówcie się wspólnie czy są jeszcze jakieś przyczyny i skutki kryzysu żywnościowego, które nie pojawiły się w tekście, a które warto wymienić. W tym celu możesz wykorzystać informacje z esejów 1, 3, 5, 7, 11, 12.”  <b>Podsumowując pracę</b> obydwu grup podkreśl, że zapoznaliśmy się tylko z niektórymi skutkami i przyczynami możliwego kryzysu żywnościowego, który jest jednak wizją przyszłości, a nie stanem teraźniejszym. Istnieje jednak wiele innych analiz, z których na życzenie klasy możecie jeszcze skorzystać, aby poznać różne perspektywy dot. sytuacji świata pod względem zasobów żywności. <b>(20 min.)</b> </li> </ol>

## Rozdział 4: #zjeśćbogatych



4. Przedstaw klasie Drugi Cel Zrównoważonego Rozwoju „Zero głodu” i zapoznaj ich zarówno z ikoną celu, jak i z jego opisem, w tym w sposób szczególny z kwestią bezpieczeństwa żywnościowego. Opis celu oraz ikona w języku polskim znajdują się na stronie ONZ: <http://www.un.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju/cel-2:-wyeliminowac-glod-osiagnac-bezpieczenstwo-zywnosciowe-i-lepsze-odzywianie-ora-promowac-zrownowazone-rolnictwo/2929> Podkreśl, że realizacja światowych zobowiązań to jedna z możliwości rozwiązania obecnego kryzysu do roku 2030. Wsparcie tej inicjatywy przez wszystkie kraje, ale też ludzi w każdym miejscu na świecie przyczyniłoby się do zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego na przyszłość. (7 min.)

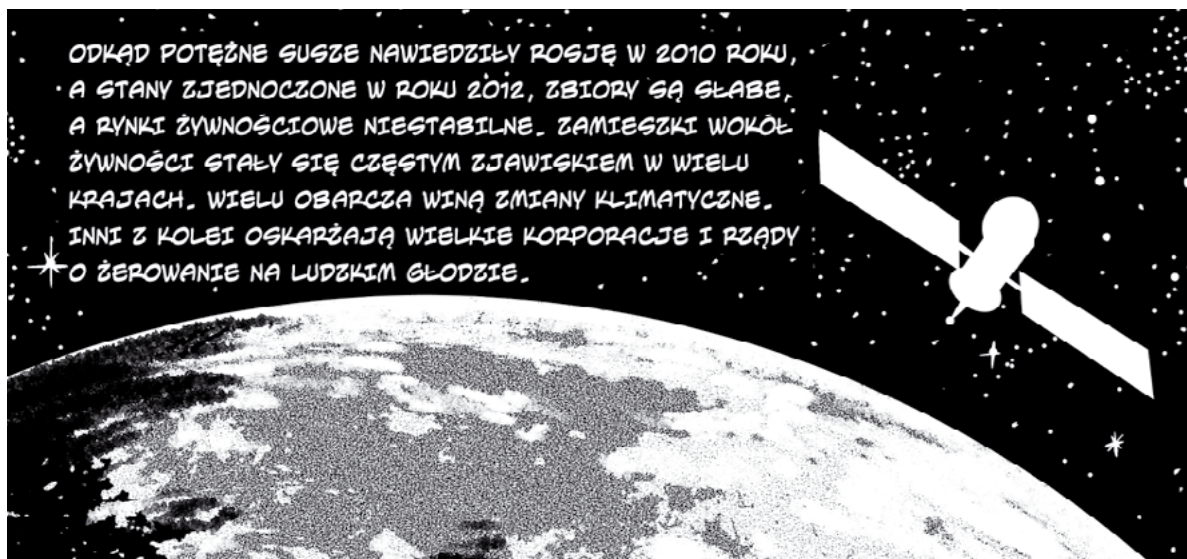


5. Zapytaj klasę, co było dla nich najbardziej zaskakujące podczas tej lekcji. Czy pojawiły się jakieś informacje, których się nie spodziewali? (3 min.)

#### Komentarz metodyczny:

**Umiejętność rozpoznawania przyczyn i skutków globalnych procesów** jest bardzo ważna w edukacji globalnej. Dzięki pracy z tekstem uczennice i uczniowie mają możliwość je zidentyfikować i odpowiednio nazwać. Podczas prezentacji pracy grupowej zwróć szczególną uwagę na to czy uczennice i uczniowie rozumieją **ciąg przyczynowo-skutkowy**, jeśli nie pomóż im w połączeniu konkretnych przyczyn i skutków, np. przyczyną jest rynek nasion, który sprzedaje rolnikom i rolnikom drogie nasiona pod uprawy; skutkiem jest zadłużenie rolniczek i rolników, jeśli zbiory nie będą wyjątkowo urodzajne i utrata ich majątku/ popadnięcie w ubóstwo i migracja do miast w poszukiwaniu pracy. Możesz **zachęcić grupę do przygotowania jednego wspólnego wykresu** (każda grupa przygotowuje swoją część, a później łączyć dwie karty z bloku flipchartowego), wtedy łatwiej będzie im wizualnie połączyć pewne zjawiska.

Skorzystanie z **komiksu jako tekstu źródłowego** jest atrakcyjne dla młodych ludzi i może pozytywnie wpłynąć na ich pracę podczas zajęć. Jednak podkreśl **konieczność korzystania z rzetelnych źródeł informacji**. Zaznacz, że komiks prawdopodobnie nie zilustrował wszystkich przyczyn i skutków, dlatego warto poszukać innych źródeł i uzupełnić ich wykresy/mapy o dodatkowe informacje. Ta część może stać się również elementem pracy domowej lub pracy dla chętnych.





## Materiały pomocnicze

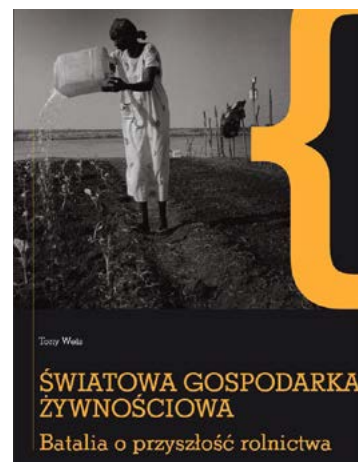
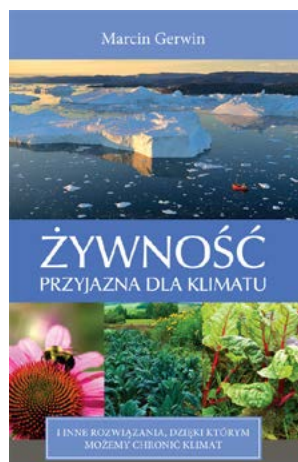
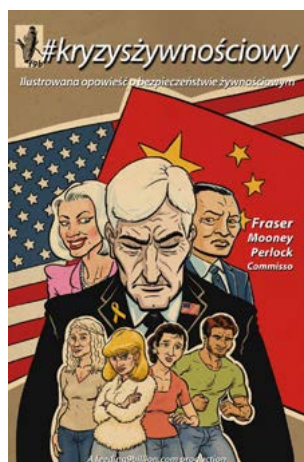
Tony Weis, Światowa gospodarka żywnościowa. Batalia o przyszłość rolnictwa, PAH: <http://www.pah.org.pl/m/1365/%C5%9Awiatowa%20gospodarka%20%C5%BCywno%C5%9Bciowa.%20Batalia%20o%20przysz%C5%82o%C5%9B%C4%87%20rolnictwa.pdf>,

Marcin Gerwin, Żywność przyjazna dla klimatu: <http://dlaklimatu.pl/zywnosc-przyjazna-dla-klimatu-ksiazka/> oraz Żywność i demokracja. Wprowadzenie do suwerenności żywnościowej: [http://globalnepoludnie.pl/IMG/pdf/Zywnosc\\_i\\_demokracja.pdf](http://globalnepoludnie.pl/IMG/pdf/Zywnosc_i_demokracja.pdf), Wyd. Polska Zielona Sieć

„Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?”, Instytut Globalnej Odpowiedzialności: [http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2016/05/Jak\\_mowic\\_o\\_wiekszosci\\_swiate\\_wyd\\_czwarte\\_zmienione-ebook.pdf](http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2016/05/Jak_mowic_o_wiekszosci_swiate_wyd_czwarte_zmienione-ebook.pdf)

## Zadanie domowe dla chętnych

Poproś uczennice i uczniów o znalezienie innych rzetelnych materiałów na temat bezpieczeństwa żywnościowego. Mogą skorzystać ze **strony ONZ** lub **Unii Europejskiej**, ale też **portalu Ziemia na rozdrożu**. Podczas omawiania źródeł możecie oprócz analizy informacji zastanowić się, jak wybierać źródła informacji, po czym poznać, że informacja została rzetelnie przygotowana. W ocenie informacji dotyczących globalnego Południa pomoże Wam poradnik „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?” IGO.



Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.



Scenariusz powstał dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej. Projekt "TABLE FOR 9 BILLION: Promoting Europe's role in growing food and climate justice worldwide" jest finansowany ze środków Unii Europejskiej. Ta publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorek i autorów i Unia nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za żadne użycie zawartych w niej informacji.



Scenariusz dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>